DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

8. Sınıf · Türkçe · 13. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Metin Çözümleme, Cümle Türleri (Yüklemin Türüne, Yerine ve Anlamına Göre Cümleler) ve Anlatım Bozukluklarına Giriş (T.8.3 & T.8.4.19)

Erdemler ('Meşe ile Saz') ve Millî Kültürümüz ('Ergenekon Destanı') metinlerindeki hikâye unsurlarını, gerçek-kurgusal ögeleri ve söz sanatlarını çözümler (T.8.1.6, T.8.3.7, T.8.3.24). · Cümleleri yüklemin türüne (fiil-isim), yüklemin yerine/öge dizilişine (kurallı-devrik-eksiltili) ve anlamına göre (olumlu-olumsuz-soru-ünlem) sınıflandırır (T.8.4.19). · Anlamsal (bağdaşıklık) kaynaklı temel anlatım bozukluklarını (gereksiz sözcük, çelişen ifadeler, yanlış anlamda sözcük kullanımı) fark eder (T.8.4.20).

HATIRLAYALIM

- Yüklemi çekimli eylem olanlar fiil cümlesi; isim, zamir veya fiilimsi olanlar isim cümlesidir.
- Yüklem sonda ise kurallı (düz), başta veya ortada ise devrik, söylenmemişse eksiltili cümledir.
- Gereksiz sözcük, çelişen sözler ve yanlış anlamda sözcük kullanımı anlamsal anlatım bozukluğudur.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki metin ve cümle kavramlarını sağ sütundaki özellikleriyle eşleştiriniz.

a 1. Fabl («Meşe ile Saz»)	a) Varlıklara kişileştirme ve konuşturma uygulanıp ders verilen tür
c 2. Kurallı Fiil Cümlesi	b) Yüklemi söylenmeyip tamamlanması okurun hayal gücüne bırakılan cümle
b 3. Eksiltili Cümle (...)	c) Çekimli bir eylemden oluşan yüklemi cümlenin en sonunda yer alan cümle

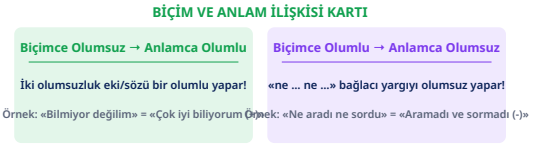
2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Cümle türleri, metin çözümleme ve anlatım bozukluklarıyla ilgili ifadelere D veya Y yazınız.

	D	Y
«Dedemin antika saati dün kırıldı.» cümlesi kırılma işi gerçekleştiği için olumlu cümledir.	✓	
«Ergenekon Destanı»nda hiçbir olağanüstü (kurgusal) unsura yer verilmemiştir.		✓
«Bize ne mektup yazdı ne haber gönderdi.» cümlesi biçimce olumlu, anlamca olumsuzdur.	✓	
Yüklemi fiilimsi olan cümleler yüklemin türüne göre çekimli fiil cümlesi sayılır.		✓

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

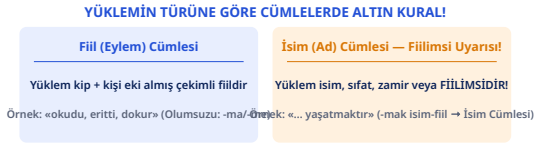
Görseldeki cümlelerden hangisi **biçimce olumsuz olduğu hâlde anlamca olumludur?**

A) Bu hafta sonu kütüphaneye hiç uğramadı.
B) Senin ne kadar çalışkan olduğunu bilmiyor değilim.
C) Köyümüzde ne elektrik ne de telefon kesildi.
D) Bahçedeki çiçeklerin hepsi baharda açtı.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

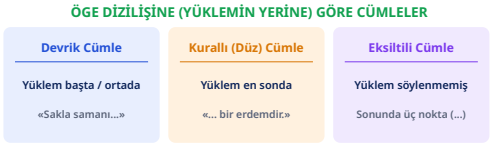
Görseldeki dikkat notuna göre aşağıdaki cümlelerin hangisi yüklemin türüne göre **isim cümlesidir?**

A) Demirciler körüklerle demir dağı eritti.
B) Fırtınada kibirli meşe ağacı kökünden söküldü.
C) En büyük amacımız millî kültürümüzü yaşatmaktır.
D) Anadolu kadını kilimine sevincini dokur.

5 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki cümleleri yüklemin yerine ve türüne göre inceleyerek tabloyu tamamlayınız.

Örnek Cümle	Yüklemin Türü	Yüklemin Yerine Göre
Sakla samanı, gelir zamanı.	Fiil (Eylem)	Devrik Cümle
Misafirperverlik güzel bir erdemdir.	İsim (Ad)	Kurallı Cümle
Önümüzde yemyeşil bir yayla, serin rüzgâr...	Yüklem yok	Eksiltili Cümle

6 BOŞLUK DOLDURMA

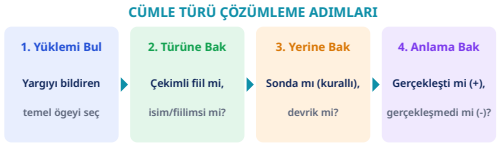
Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun Türkçe kavramlarıyla tamamlayınız.

konuşturma · devrik · abartma · gereksiz

1. «Meşe ile Saz» metninde ağacın ve sazın insan gibi konuşmasına **konuşturma** (intak) sanatı denir.
2. Eş anlamlı iki kelimenin aynı cümlede kullanılması **gereksiz** sözcük kaynaklı anlatım bozukluğudur.
3. Yüklemi cümlenin başında veya ortasında yer alan cümlelere **devrik** cümle adı verilir.

7 SIRALAMA

Görseldeki işlem basamaklarına göre bir cümlenin türünü eksiksiz çözümleme adımlarını 1'den 4'e sıralayınız.

3 Yüklemin cümlenin sonunda mı (kurallı) yoksa başka yerde mi (devrik) olduğunu belirleme

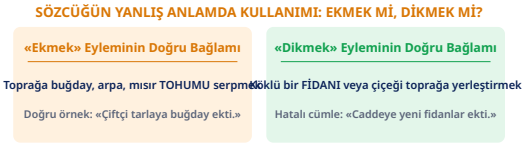
4 Yargının gerçekleşip gerçekleşmediğine göre olumlu-olumsuz anlamını saptama

1 Cümlede yargıyı bildiren temel ögeyi yani yüklemi doğru tespit etme

2 Yüklemin çekimli fiil mi yoksa ek fiil almış isim/fiilimsi mi olduğuna bakma

8 KISA CEVAP

Görseldeki «Belediyemiz caddeye yeni fidanlar ekti.» cümlesindeki anlatım bozukluğunun nedenini ve doğrusunu yazınız.

Sözcük yanlış anlamda kullanılmıştır; tohum ekilir, fidan ise «dikilir» («dikti» olmalı).

9 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları yazarak yüklemi çekimli fiil olan cümle türünün diğer adını bulunuz.

Türklerin demir dağı erittiği millî destanımız (9 harf) — E R G E N E K O N

Cümlede yargıyı üstlenen temel öge (6 harf) — Y Ü K L E M

«Meşe ile Saz» gibi ders veren hayvan/bitki öyküsü (4 harf) — F A B L

Yüklemi sonda bulunmayan kuralsız cümle (6 harf) — D E V R İ K

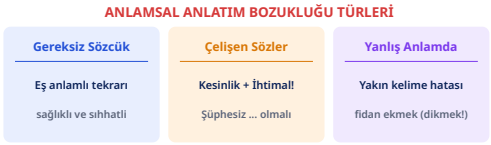
Yüklemi ad soylu sözcük olan cümle türü (4 harf) — İ S İ M

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

EYLEM

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki anlatım bozukluğu kartlarına göre hangi cümlede anlamca çelişen sözlerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan bozukluk vardır?

A Dedem hâlâ çok sağlıklı ve sıhhatli bir insandır.

B Arkadaşımla üç saat boyunca karşılıklı mektuplaştık.

C Okul bahçesine yirmi adet çam fidanı ektik.

D Şüphesiz bu güzel haberi kardeşim de duymuş olmalı.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki dört dizeden hangisi «devrik, olumlu bir isim cümlesi» özeliği taşımaktadır?

A Çok zengindir Anadolu'nun köklü kilim motifleri.

B Eritti demir dağı Türk'ün sönmez ateşi.

C Kırılmadı fırtınada esnek sazlığın gövdesi.

D Güneş dağların ardında yavaşça batıyor.

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki «Meşe ile Saz» fabl karşılaştırmasından çıkarılabilecek temel ahlaki dersi (ana düşünceyi) yazınız.

Kibirli ve katı olanlar zorluklar karşısında kırılır; alçakgönüllü ve esnek davrananlar ise ayakta kalır.